

Motion till riksdagen 2019/20:1866

av **Gunilla Carlsson och Mattias Jonsson (båda S)**

En bättre arbetsmiljö och bättre rekrytering till sjöss

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att förbättra arbetsmiljön till sjöss som ett led i att också förenkla för branschens framtida rekrytering och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den svenska sjöfarten är viktig för Sverige i allmänhet och Göteborg i synnerhet. Kompetensbrist är vanligt inom många branscher, och den har uppmärksamats stort inom exempelvis sjöfartsnäringen. För att sjöfartens rekryteringar ska lyckas och för att sjöfarten ska erbjuda attraktiva arbetsplatser är arbetsmiljön en viktig fråga.

Sjöfarten står inför stora utmaningar de kommande åren när pensionsavgångarna överstiger antalet personer som finns tillgängliga på arbetsmarknaden. För att komma till rätta med problemet har branschen generellt, men Sjöfartens Arbetsgivareförbund specifikt, gjort en enorm satsning på rekrytering. Detta är välkommet och något som hela branschen står bakom, men när ansökningarna till både gymnasie- och högskolor ökar så är det fortsatt till en bransch där arbetsmiljön inte prioriteras i den utsträckning som behövs. Börjar man arbeta som matros på ett handelsfartyg eller inom hotell på en färja efter gymnasiet finns en stor risk att man inte orkar arbeta fram till sin pension. Arbetet är för tungt och hjälpmedlen för få. Tillsynen behöver förbättras. Därför skulle det exempelvis vara klokt om inspektionen för arbetsmiljön flyttas från Transportstyrelsen till Arbetsmiljöverket.

För att tydligt markera problematiken kan följande exempel ges. Den 31 mars 2016 började föreskrifterna om organisatorisk och social arbetsmiljö (OSA) att gälla. De reglerar kunskapskrav, mål, arbetsbelastning, arbetstid och kränkande särbehandling. Föreskrifterna är anpassade till dagens arbetsliv och förtydligar vad arbetsgivare och arbetstagare ska göra inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbete som alla

arbetsgivare har ansvar att bedriva. Under sommaren sattes OSA i kraft för sjömän. En av de viktigaste föreskrifterna som Arbetsmiljöverket gett ut, alla kategorier inräknat, tog Transportstyrelsen över tre år på sig att genomföra. Detta är ett tydligt bevis på att arbetsmiljön är i behov av en större prioritet hos ansvarig myndighet.

Arbetsmiljön är inte en isolerad fråga. Bristande arbetsmiljö visar sig i bristfällig säkerhet. Det finns flera fall av fartygsinspektioner som varit bristfälliga vad gäller säkerhetsaspekter och som kan härledas till bristande arbetsmiljö. Transportstyrelsen har vid flera tillfällen fått kritik av Statens haverikommission angående sitt agerande vid arbetsplatsolyckor där grunden varit bristande tillsyn. Men att bara ge Arbetsmiljöverket ansvaret löser inte alla problem. Därför är det angeläget att se över två förändringar av fartygssäkerhetslagen. Enligt lagen är det redaren som är ansvarig för arbetsmiljön, men på grund av de särskilda omständigheterna kring ägarstrukturer och bemanning till sjöss kan ansvarig myndighet, i detta fall Transportstyrelsen, inte alltid ange vem som är redare och som ansvarar för arbetsmiljön. Detta får konsekvenser för tillämpningen av lagen och arbetsmiljön ombord. Det måste tydligt framgå vem det är som är redare och som har ansvaret.

Den andra förändringen av fartygssäkerhetslagen är att möjliggöra så att fackförbunden ges rätt att utse skyddsombud. Skyddsombud har en nyckelroll i den svenska regleringen av arbetsmiljön som bygger på den svenska modellen om samverkan mellan arbetsmarknadens parter. För fartyg gäller, till skillnad från arbetsplatser i land, att arbetsgivaren har rätt att utse skyddsombud. Lagen ger arbetsgivaren rätt att i praktiken peka med hela handen och utse ett skyddsombud. När detta sker sätter det hela arbetsmiljöprocessen ur spel.

Arbetsmiljöfrågor är värda att ta på allvar. Det kommer även göra att rekryteringen blir enklare och på ett bättre sätt säkerställa, som i detta fall, att anställda kan arbeta ett helt yrkesliv ombord i en krävande befattning.

Gunilla Carlsson (S)

Mattias Jonsson (S)